

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ від «27» серпня 2026 № 168 /р

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

за першим рівнем повної загальної середньої освіти

(початкова освіта)

(адаптаційно-ігровий цикл (1-2 класи)

та основний цикл (3-4 класи))

Запорізької гімназії № 8 Запорізької міської ради

для класів, які навчаються за Освітньою програмою

«Світ чекає крилатих»

Схвалено на засіданні педагогічної ради

(протокол № 2 від «26» серпня 2026

ЛИСТ РЕЄСТРАЦІЇ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

[illegible]

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
1.1. Загальні положення	4
1.2. Організаційна стратегія початкової ланки Запорізької гімназії №8	5
1.4. Цикли початкової освіти	6
II. ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧИНАТИ/ПРОДОВЖУВАТИ ЗДОБУТТЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	7
III. ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ТА НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН	7
IV. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	10
V. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	11
5.1. Форми організації освітнього процесу	11
5.2. Організація освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання	13
VI. КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ. ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ	13
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	17

І.ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1.Мета та завдання початкової освіти

Запорізька гімназія № 8 Запорізької міської ради діє на підставі Статуту, затвердженого наказом департаменту освіти і науки Запорізької міської ради від 15.02.2024 № 40-р.

Запорізька гімназія №8 Запорізької міської ради це заклад загальної середньої освіти з навчанням українською мовою, в якому учні здобувають освіту першого рівня повної загальної середньої освіти (початкова освіта) другого рівня повної загальної середньої освіти (базова середня освіта).

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій. **Метою початкової освіти** є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі. Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітню програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети та/або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Організація освітньої діяльності у 1-4 класах здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688); Освітньої програми початкової освіти «Світ чекає крилатих», затвердженої наказом Державної служби якості освіти України 28.06.2024 № 01-10/204.

Освітня програма визначає: вимоги до осіб, які можуть розпочати/продовжити навчання за освітньою програмою закладу освіти; визначає (в обсязі не меншому ніж встановлено відповідною типовою освітньою програмою) загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання; містить навчальний план, що ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів відповідної типової освітньої; містить перелік модельних навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі; містить опис форм організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання. Освітня програма відповідає структурі Освітньої програми початкової освіти «Світ чекає крилатих».

1.2. Організаційна стратегія початкової ланки Запорізької гімназії № 8

Організаційна стратегія початкової школи у складі гімназії базується на принципах наступності, дитиноцентризму та створення безпечного цифрового освітнього простору. Головний вектор розвитку початкової ланки — забезпечити м'який, безкризовий перехід дитини від дошкільного дитинства до системного навчання, а згодом — до базової середньої освіти (5 класу гімназії).

Місія початкової школи: Створення умов для формування цілісної, творчої та цифрової особистості, яка здатна до самовираження, критичного мислення та безпечної взаємодії у соціумі на основі загальнолюдських цінностей.

Стратегічні пріоритети розвитку початкової ланки:

- **Безпека та психосоціальний комфорт:** Побудова гнучкого освітнього процесу, здатного миттєво трансформуватися (очний, дистанційний, змішаний формати) відповідно до безпекової ситуації в регіоні, з обов'язковим збереженням часових лімітів Санітарного регламенту та психологічним супроводом адаптаційних періодів.
- **Цифровізація та пропедевтика STEM-освіти:** Раннє впровадження елементів дослідницької діяльності та алгоритмічного мислення. Особлива увага приділяється практичній цифровій грамотності під час вивчення курсу «Інформатика» (із реалізацією права на поділ класів на підгрупи за наявності від 8 учнів) та використанню верифікованих ігрових електронних освітніх ресурсів та ІШ. Цифровізація освітнього процесу та пропедевтика STEM-освіти реалізуються не лише як окремі технологічні елементи, а через наскрізну інтеграцію практичного конструювання, моделювання та програмування в інваріантну й варіативну складові навчального плану. Освітнє середовище закладу укомплектоване сучасними робототехнічними комплексами Lego Education Spike Essential, які є базовим інструментарієм для практичного впровадження STEM-технологій у 1–4 класах. Робота з наборами Spike Essential інтегрується безпосередньо в уроки інформатики під час вивчення змістових ліній «Моделювання», «Алгоритми та програми». Завдання з робототехніки інтегруються з курсом «Я досліджую світ» (дослідження простих механізмів, вивчення тваринного світу через створення рухомих моделей) та математикою (вимірювання відстаней, підрахунок обертів, розрахунок часу руху, просторова орієнтація). Робота з наборами Spike Essential відбувається виключно в парах або мікрогрупах. Це стимулює формування навичок командної взаємодії, розподілу ролей, критичного мислення під час пошуку помилок та презентації власних технічних рішень однокласникам.
- **Інклюзивна культура та безбар'єрність:** Забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх дітей, зокрема з особливими освітніми потребами (ООП), через розробку якісних Індивідуальних програм розвитку (ІПР) та діяльність Команди психолого-педагогічного супроводу.
- **Педагогіка партнерства:** Перехід від моделі «вказівок» до моделі «взаємодії» у трикутнику: **учень — вчитель — батьки**. Батьки розглядаються як активні учасники та суб'єкти освітнього процесу, які мають повний доступ до інформації про індивідуальну траєкторію поступу дитини.

Ціннісні орієнтири освітнього процесу (Матриця цінностей)

Цінність	Що це означає для вчителя?	Як це проявляється в учня?
----------	----------------------------	----------------------------

Повага до особистості	Безумовне прийняття кожної дитини, врахування її темпу навчання та стилю сприйняття.	Вміння слухати інших, поважати кордони однокласників, висловлювати думку без страху помилитися.
Академічна доброчесність	Прозорі критерії оцінювання (рубрики), об'єктивність, відмова від порівняння учнів між собою.	Виконання завдань самостійно, усвідомлення цінності власних зусиль, взаємодопомога.
Екологічність комунікації	Використання ненасильницького спілкування (ННС), підтримувальний зворотний зв'язок (формувальне оцінювання).	Вміння висловлювати емоції (зокрема під час ранкових зустрічей), конструктивно розв'язувати конфлікти.
Відповідальність	Професійний розвиток протягом 5-річного міжтестастійного періоду, володіння ІКТ-інструментами.	Дотримання правил класу, дбайливе ставлення до шкільного майна та власних гаджетів.

«Портрет випускника початкової школи»

Випускник початкової ланки гімназії — це дитина, яка:

1. **Має сформовану мотивацію до навчання** (вміє вчитися, ставити прості цілі та радіти власним досягненням).
2. **Вільно спілкується** державною мовою, висловлює почуття та повагу до культурного розмаїття.
3. **Володіє базовою математичною та цифровою грамотністю** (вміє логічно мислити, оперувати числами, безпечно використовувати базові навчальні програми під керівництвом дорослого).
4. **Є емоційно та соціально компетентною** (вміє працювати в команді, співпереживати, знає правила безпечної поведінки в укрітті та алгоритми дій у надзвичайних ситуаціях).

1.3. Особливості організації навчання

Інтегративний підхід у вивченні навчальних предметів є дидактичним інструментом урахування вікових особливостей учнів 6-10 років і відкриває можливості для презентації змісту зі встановленням як внутрішньо- і міжпредметних зв'язків, так і інтегрованих предметів/курсів. Інтегративний підхід до вивчення предметів простежується на міжпредметному рівні завдяки синхронізації термінологічного поля усіх навчальних програм та приведення мови програми до тієї, якою мають послуговуватись учителі та учні в кожному класі.

Побудова програм на діяльнісних засадах сприятиме підвищенню практичної спрямованості опанування змісту освіти. Зміна знаннєвих орієнтирів навчання на діяльнісні простежуються й в орієнтовній тематиці досліджень, практичних робіт, навчальних проєктів.

II. ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧИНАТИ/ПРОДОВЖУВАТИ ЗДОБУТТЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»). Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Відповідно до чинного законодавства України зарахування дітей до закладів загальної середньої освіти, які працюватимуть за цією освітньою програмою, здійснюють на безконкурсній основі. До 1 класу вступають діти, яким станом на 1 вересня виповнилось 6-7 років. До 2, 3, 4 класів зараховують тих, хто завершив навчання у 1, 2, 3 класах відповідно за будь-якою чинною освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти.

Усі діти, які вимушені були змінити місце проживання і здобували освіту в школах за кордоном, після повернення в Україну зараховуються до гімназії на підставі заяви (поданої особисто, електронною поштою або будь-яким іншим зручним для заявника способом) одного з їхніх батьків чи інших законних представників. При визначенні класу, до якого має бути зарахована дитина, зараховуються результати попереднього навчання на підставі інформаційної довідки, яка підтверджує навчання в країні перебування. Довідку зберігають в особовій справі учня (учениці). Дітям, які, перебуваючи за кордоном, не вивчали предмети, передбачені Освітньою програмою гімназії, або в них відсутня інформаційна довідка, яка підтверджує навчання, згідно з частиною п'ятою статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту» надається можливість пройти річне оцінювання до початку навчального року. В окремих випадках можливе проведення річного оцінювання протягом навчального року.

III. ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ТА НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Таблиця 1. Загальний обсяг навчального (річного) навантаження для 1-2 кл.

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин (1 клас)	Кількість годин (2 клас)
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК			
Мовно-літературна	Українська мова (мова навчання)	245	245
	Англійська мова (мова вивчення)	70	105
Математична	Математика	175	175
Природнича / Соціальна / Громадянська	Всесвіт	105	105
Фізкультурна	Фізична культура	105	105

Мистецька / Інформатична / Технологічна	Арт-технології та Інформатика (ІКТ)	70	105
Усього		665+105	735+105
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК	Додаткові години / курси за вибором	35	35
Гранично допустиме річне навантаження		700	770
Загальнорічна кількість (з бюджету)		805	875

Таблиця 2. Загальний обсяг навчального (річного) навантаження для 3-4 кл.

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин (3 клас)	Кількість годин (4 клас)
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК			
Мовно-літературна	Українська мова (мова навчання)	245	245
	Англійська мова (мова вивчення)	105	105
Математична	Математика	175	175
Природнича / Соціальна / Громадянська	Всесвіт	105	105
Фізкультурна	Фізична культура	105	105
Мистецька / Інформатична / Технологічна	Арт-технології та інформатика (ІКТ)	140	140
Усього		770+105	770+105
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК	Додаткові години	35	35
Гранично допустиме річне навантаження		805	805
Загальнорічна кількість (з бюджету)		910	910

З огляду на окреслені цілі та завдання визначено шість предметів вивчення. Зокрема, освітні галузі «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна і здоров'язбережувальна» реалізують через інтегрований предмет «Всесвіт». Цей предмет забезпечує організацію навчальної діяльності учнів за таким провідним стилем, як натуралістичний.

Освітню галузь «Мовно-літературна» та вербально-лінгвістичний стиль діяльності з урахуванням вікових особливостей учнів реалізують через предмети «Українська мова» (мова навчання), «Англійська мова» (мова вивчення).

Освітні галузі «Математична», «Технологічна» і «Мистецька» у 1-2 класах реалізують предметом «Математика». Інтеграція зазначених освітніх галузей спрямована як на формування математичної компетентності, так і умінь застосовувати набутий математичний досвід під час «втілення творчого задуму в готовий виріб» та досліджувати математичні процеси і явища під час виготовлення виробів; експериментувати з ритмами, рухами, лініями, формами під час створення певних образів. Освітню галузь «Математична» у 3-4 класах реалізують через предмет «Математика». Тож предмет «Математика» має математичний і логічний складники та забезпечує організацію навчальної діяльності учнів за логіко-математичним стилем.

Освітню галузь «Фізкультурна» реалізують предметом «Фізична культура». У програмі передбачено варіативність викладання предмета (вибір концентрів). Комбінації подано в пояснювальній записці до Річного навчального плану

Освітні галузі «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» реалізують інтегрованим предметом «Арт-технології та інформатика» (ІКТ), який забезпечує організацію навчальної діяльності учнів переважно за музично-ритмічним, вербально-лінгвістичним та моторно-рухливим стилями. Програму цього предмета структуровано за концентами «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», а з другого класу концентр «Інформатика (ІКТ)». У програмі передбачено варіативність викладання предмета. Комбінації подано в пояснювальній записці до Річного навчального плану

Таблиця 3. Навчальний план для 1-2 кл. (орієнтовне тижневе навантаження)

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Орієнтовна кількість годин	
		1 клас	2 клас
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК			
Мовно-літературна	Українська мова (мова навчання)	7	7
	Англійська мова (мова вивчення)	2	3
Математична	Математика	5	5
Природнича / Соціальна / Громадянська	Всесвіт	3	3
Фізкультурна	Фізична культура	3	3
Мистецька / Інформатична / Технологічна	Арт-технології та Інформатика (ІКТ)	2	3
Усього		19+3	21+3
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК	Додаткові години	1	1
Гранично допустиме тижневе навантаження		20	22
Загальнотижнева кількість (з бюджету)		23	25

- Години фізичної культури при визначенні гранично допустимого навантаження учня не враховують, але обов'язково фінансують.
- Освітні галузі «Технологічна» і «Мистецька» у 1-2 класах реалізують двома інтегрованими предметами: «Математика» і «Арт-технології та інформатика (ІКТ)», за рахунок чого час для курсу «Математика» збільшено на I тижневу год, а час на реалізацію технологічного і мистецького компонентів в курсі «Арт-технології та Інформатика (ІКТ)» відповідно зменшено.
- У 1 класі по одній годині з музичного мистецтва і по 0,5 з образотворчого мистецтва та handmade-мистецтва; у 2 класі по 1 годині з музичного мистецтва і Інформатики (ІКТ) та по 0,5 образотворчого мистецтва та handmade-мистецтва

Таблиця 4. Навчальний план для 3-4 кл. (орієнтовне тижневе навантаження)

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Орієнтовна кількість годин
------------------------	----------------	----------------------------

		3 клас	4 клас
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК			
Мовно-літературна	Українська мова (мова навчання)	7	7
	Англійська мова (мова вивчення)	3	3
Математична	Математика	5	5
Природнича / Соціальна / Громадянська	Всесвіт	3	3
Фізкультурна	Фізична культура	3	3
Мистецька / Інформатична / Технологічна	Арт-технології та Інформатика (ІКТ)	4	4
Усього		22+3	22+3
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК	Додаткові години	1	1
Гранично допустиме тижневе навантаження		23	23
Загальнотижнева кількість (з бюджету)		26	26

- Години фізичної культури при визначенні гранично допустимого навантаження учня не враховують, але обов'язково фінансують.
- У 3-4 класах по одній годині з музичного мистецтва, образотворчого мистецтва та handmade-мистецтва та інформатики (ІКТ)

Розподіл годин варіативного складника конкретизується у Річному навчальному плані. Зокрема, додаткові години можуть бути використані для вивчення одного з предметів інваріантного складника, а саме математики, української мови (мови навчання), англійської мови(мови вивчення) або предмета «Всесвіт» за розширеним рівнем. Також, додаткові години можуть використовуватися для вивчення варіативних концентрів предметів фізична культура («Плавання», «Хореографія--мистецтво рухів»), арт-технології та інформатика (ІКТ) («Мистецтво слова», «Театральне мистецтво», «Хореографія-мистецтво танцю») чи для проведення індивідуальних та групових занять, опанування інших мов тощо.

Поділ класів на групи підчас вивчення предметів «Українська мова», «Англійська мова» може здійснюватися з першого класу, а концентру «Інформатика (ІКТ)» предмета «Арт технології та інформатика» (ІКТ) з другого класу відповідно до актів законодавства.

IV. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Освітня галузь	Предмет / інтегрований курс / курс за вибором	Повна назва програми	Гриф
Мовно-літературна	Українська мова	Українська мова (мова навчання)	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13

Мовно-літературна	Англійська мова	Англійська мова (мова вивчення)	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 №13
Математична	Математика	Математика	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13
Природнича Технологічна Громадянська та історична Соціальна і здоров'язбережувальна	Всесвіт	Всесвіт	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13
Інформатична Мистецька	Арт-технології та інформатика (ІКТ)	Арт-технології та інформатика (ІКТ)	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13
Фізична культура	Фізична культура	Фізична культура	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13

V.ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

5.1.Форми організації освітнього процесу

Основною формою організації освітнього процесу є урок. В освітньому процесі використовуються різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок; нетрадиційний урок тощо.

Вчитель самостійно визначає форми і методи навчання, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. Вчителі у своєму виборі надають перевагу методам та формам уроку, які реалізують **особистісно та компетентісно орієнтований підходи**: завдання на вибір, постійна рефлексія, щоденник вражень, сторітелінг, LEGO-моделювання тощо.

Програму реалізують за рахунок дидактично доцільної комбінації традиційних та інноваційних (у тому числі авторських) форм (толока, квест), технологій (селфі-аудит,

селфі-трек тощо), методів (навчаюсь, навчаючи інших; проєктів дослідницько-пошукових та інтерактивних методів (шість капелюхів, скрайбінг, фіш-боун, сторітелінг тощо), прийомів організації освітнього процесу, зокрема, 5ТЕМ-освіти; ТРВЗ, створення ментальних карт тощо).

Спеціально розробленими для реалізації Програми є авторські технології селфі-аудитів (своєрідне дослідження для аналізу набутого дитиною досвіду навчальної діяльності за допомогою завдань, які вона самостійно оцінює і порівнює результати), селфі-треків (системи індивідуалізованих завдання для самостійного виконання, з метою підготовки до пояснення іншим виконання тих завдань, які потребують додаткового опрацювання за результатами оцінювання) та створення блок-карт (своєрідних путівників учня за вивченою темою для узагальнення вивченого матеріалу та презентації його ІНШИМ).

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення здобувачі освіти до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Вчитель не лише показує виникнення факту із практичної ситуації, а й навчає можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Для цього на уроках використовуються методи розвитку критичного мислення, проблемно-пошукові та дослідницькі завдання та інтерактивні (групові) форми роботи. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес здобувачі освіти до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Здобувачі освіти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Обов'язковою складовою формули успіху сучасного уроку є **зворотний зв'язок**, під час якого учні висловлюються про свій стан, емоції, почуття, аналізують рівень засвоєння матеріалу, оцінюють результати своїх дій. Одним із прийомів зворотного зв'язку є рефлексія. Педагогічна рефлексія – етап уроку, протягом якої учні осмислюють відкриті й усвідомлені ними ідеї, аналізують навчальну діяльність та її результати. У цей час вони запитують, інтерпретують, застосовують, дискутують, сперечаються змінюють та поширюють набуті знання. Рефлексія може здійснюватися на будь-якому етапі уроку. Мета рефлексії на початку уроку – встановлення емоційного контакту з учнями, визначення ступеню готовності до сприйняття нового. Рефлексія в кінці уроку допомагає вчителю визначати ефективність своєї роботи і ступінь засвоєння матеріалу класом, дитині – систематизувати отримані знання і порівнювати власні успіхи з досягненнями однокласників. Мета вправ на завершення – акумулювати позитивний досвід, отриманий на уроці. Правильно проведені вправи в кінці заняття формують в учнів враження про урок, як про корисно і позитивно проведений час. Рефлексія може здійснюватися як обов'язковий етап переходу від одного завдання (дії, вправи) до іншого, на різних етапах, і слугувати при цьому своєрідною рамкою уроку [6;5].

Крім традиційних уроків в залежності від форми здобуття освіти також проводяться уроки-екскурсії (віртуальні подорожі), уроки-дослідження, уроки-квести, уроки-ігри, інтегровані уроки, пленерні уроки (навчальні заняття на відкритому повітрі), STEM-уроки тощо.

Освітнє середовище закладу укомплектоване сучасними робототехнічними комплексами Lego Education Spike Essential, які є базовим інструментарієм для практичного впровадження STEM-технологій у 1–4 класах. Також на уроках використовується спеціалізоване програмне забезпечення: (адаптована цифрова платформа (SPIKE App, елементи ScratchJr) на персональних пристроях (ноутбуках) для візуального блочного кодування. Впровадження Lego Education Spike Essential на уроках інформатики забезпечує

природний перехід дитини від ігрової діяльності до навчально-дослідницької, знімає страх перед точними науками й формує стійку мотивацію та базу для опанування складніших STEM-курсів у базовій школі (5–9 класи).

5.2. Організація освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання

Для забезпечення освітнього процесу під час надзвичайних ситуацій природного та техногенного походження, карантину (застосування протиепідемічних заходів), збройного конфлікту, введення воєнного стану, інших обставин, які об'єктивно унеможливають відвідування закладів освіти можуть використовуватися технології дистанційного навчання. Під час надзвичайних обставин заклад освіти організовує освітній процес таким чином, що **очне навчання поєднується** із навчанням з використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, доступних для учасників освітнього процесу (так звана змішана форма). Формат навчання визначається кількістю місць в укритті – якщо їх недостатньо для всієї школи, тоді освітній процес відбувається за так званою змішаною формою.

Дистанційні уроки у синхронному режимі проводяться з використанням сервісів для проведення відеоконференцій: Zoom та Google meet. Для організації навчання та комунікації (отримання зворотного зв'язку) використовується платформа Google Classroom. Для створення інтерактивних вправ та гейміфікації використовуються LearningApps.org, Wordwall, Quizizz / Kahoot. Для унаочнення та пояснення нового матеріалу або показу процесу використовуються платформи для створення презентацій (Genial.ly, Prezzi, Canva, Google презентації, Mozaik Education (MozaBook) тощо). Для візуалізації та спільної роботи використовуються онлайн-дошки Padlet Canva (Освіта), Ginzy тощо. Для оцінювання роботи учнів під час онлайн-уроку використовуються сервіси: для створення інтерактивних робочих аркушів (LiveWorksheets, Wizer.me), різноманітні сервіси для створення тестів («На урок», «Всеосвіта» тощо).

Ведення електронних класних журналів та електронних щоденників учнів здійснюється на Державній освітній екосистемі для учнів, батьків та вчителів «Мрія».

VI. КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ. ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

6.1. Загальні засади та філософія оцінювання

Систему оцінювання здобувачів початкової освіти за Освітньою програмою «Світ чекає крилатих» ґрунтовано на Законі України «Про освіту» (ст. 41, 42, 48), Законі України «Про повну загальну середню освіту» (ст. 11, 14, 17, 18, 43), чинному Державному стандарті початкової освіти (п. 28), Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 13.07. 2021 №813), Порядку проведення державної підсумкової атестації (Наказ МОН України від 07.12.2018 №1369, зареєстрований Міністерстві юстиції України 02.11.2019 №8/32979).

На індивідуальному рівні моніторингу оцінювання результатів навчання організовують з метою визначення якісних характеристик результатів навчання кожного здобувача освіти, що передбачає встановлення ступеня учнівського прогресу, докладених

здобувачем освіти зусиль для отримання певних результатів, його освітніх потреб для подальшої організації та корекції процесів учіння та навчання.

В умовах гуманізації освітнього процесу та організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії його учасників **основними функціями оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти є:**

- відносно здобувачів освіти – інформаційна, мотиваційна, коригувальна, формувальна, розвивальна, виховна;
- відносно того, хто надає освітні послуги: вчителя – нормативна (де нормою виступають зазначені в Освітній програмі очікувані результати навчання), формувальна, діагностувальна, констатувальна, інформаційна, аналітична, коригувальна, прогностична.

Оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти на індивідуальному рівні моніторингу здійснюють із пріоритетом на формувальній функції як відносно здобувачів освіти (само- і взаємооцінювання) так і відносно тих, хто надає освітні послуги – вчителів (формувальне оцінювання).

Відповідно до п. 28 чинного Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

- **формувального оцінювання**, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;
- **підсумкового оцінювання**, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими / очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом / Освітньою програмою.

Критерієм оцінювання результатів навчання (*презентованих як в усній, так і письмовій формах або практично*) є *готовність учнів пояснювати способи виконання завдань та обґрунтовувати одержані результати іншим (казковим персонажам, однокласникам, батькам або іншим членам родини).*

Під час оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти до уваги беруть відповідні структурі готовності **показники** сформованості складників предметних та ключових компетентностей (що є об'єктами оцінювання):

- *якість результатів навчання* – змістовність, правильність, усвідомленість, конкретність, узагальненість, системність, обсяг, повнота, глибина, міцність, дієвість, гнучкість (знаннєвий складник);
- *способи навчальної діяльності* – апродуктивний (розпізнавання, часткове виконання за зразком); репродуктивний (виконання за зразком, аналогією алгоритмом); продуктивний (виконання в нових ситуаціях); продуктивно-творчий (досвід елементарної творчої діяльності – частково-пошуковий і пошуковий рівні) (діяльнісний складник);
- *досвід ставлення до самого себе, до навколишнього світу, у тому числі до інших людей та освітнього процесу* – наявність / відсутність емоцій, стимулів і бажань та вияв позитивних / негативних почуттів (емоційно-ціннісний та мотиваційний складники).

Також під час оцінювання результатів навчання враховують *культуру мовлення здобувача освіти* – послідовність викладу матеріалу, доцільне вживання термінів; охайність (для письмових робіт), виразність, впевненість (для усних робіт).

Формувальне оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти, у тому числі процесу їх досягнення, здійснюють за комплексами **діагностувальних робіт та селфі-аудитів**.

Комплекс селфі-аудитів – *поточних та тематичних* – розроблено відповідно до визначеного критерія оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти (готовність пояснювати іншим способи виконання завдань та одержані результати).

Крім комплексу селфі-аудитів розроблено комплекс **діагностувальних робіт**. Метою діагностувальних робіт є отримання даних для аналізу результатів опанування кожним учнем певної частини програмового матеріалу та підготовки спільно з учнем рекомендацій для його успішного подальшого просування за освітньою траєкторією.

Результатом формульовального оцінювання діагностувальних робіт є оцінювальне судження (без застосування позначок), яким учитель констатує успішність учня / учениці, та судження рекомендаційного характеру щодо усунення виявлених утруднень. Ці судження педагог фіксує у зошиті для діагностувальних робіт. Водночас під час перевірки робіт учитель виправляє наявні помилки.

Результатом за результатами формульовального оцінювання діагностувальної роботи вчитель доводить до відома батьків (або їх офіційних представників) під час індивідуальних зустрічей з ними або в інший визначений учителем і батьками / їх офіційними представниками спосіб із дотриманням конфіденційності.

Підсумкове оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти, у тому числі процесу їх досягнення здійснюють наприкінці навчального року. Під час підсумкового оцінювання учитель зіставляє навчальні досягнення учнів з очікуваними результатами навчання, визначеними в навчальній програмі Педагог визначає як сформовані ті складники компетентностей, що відповідають високому, достатньому і середньому рівням результатів навчання. Відповідно, педагог визначає як такі, що ще формуються, ті складники компетентностей, що відповідають початковому рівню результатів навчання.

6.2. Шкала оцінювання результатів за циклами навчання

Згідно з нормативними документами, у закладі встановлено такі підходи до вираження оцінювання:

1. Перший цикл навчання (1–2 класи — адаптаційно-ігровий):

- формульовальне, поточне та підсумкове оцінювання здійснюється виключно за вербальною шкалою;
- У класному (електронному) журналі та Свідоцтві досягнень бали чи рівні не виставляються. Усі результати описуються оціночними судженнями, що відображають поступ дитини.

2. Другий цикл навчання (3–4 класи — основного предметного навчання):

Відповідно до наказу МОН від 722 від 04.05.2026 року) що оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів з таких навчальних предметів, як мистецтво, фізична культура, дизайн та технології/Handmadемистецтво, Арт-технології та інформатика (ІКТ) (концентри «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво») здійснюється за дихотомічною шкалою (за системою зараховано/не зараховано).

Відповідно до наказу МОН від 722 від 04.05.2026 року) що поточне оцінювання результатів навчання учнів 3-4 класів здійснюється вербально.

Відповідно до наказу МОН від 722 від 04.05.2026 року) що семестрова оцінка у 3-4 класах виставляється за результатами діагностувальних робіт. Оцінювання діагностувальних робіт здійснювати за рівневою шкалою.

Співвідношення між зазначеними в цьому пункті шкалами:

Вербальна шкала	Рівнева шкала
-----------------	---------------

потребує істотної підтримки для досягнення результатів навчання	Початковий рівень (П)
потребує ситуативної підтримки для досягнення результатів навчання	Середній рівень (С)
має присутні успіхи в досягненні результатів навчання	Достатній рівень (Д)
має значні успіхи в досягненні результатів навчання	Високий рівень (В)

6.3.Оцінювання особистісних характеристик навчальної діяльності

З метою оптимізації навантаження на учасників освітнього процесу, уникнення дріб'язкового контролю та створення наступності між початковою і базовою ланками гімназії, блок «Характеристика навчальної діяльності» у Свідоцтвах досягнень 1–4 класів інтегровано у **чотири наскрізні групи результатів**.

Для оцінювання цих характеристик у 1–4 класах використовується бінарна шкала:

- **«Сформовано» (С)** — якщо навичка/поведінка виявляється учнем системно або часто;
- **«Формується» (Ф)** — якщо навичка перебуває на етапі становлення й потребує уваги та підтримки педагогів і батьків.

Структура наскрізних характеристик діяльності в 1–4 класах:

- **1. Навчальна самоорганізація та відповідальність:** Оцінює здатність учня підготувати робоче місце, утримувати увагу під час уроку (як в очному, так і в онлайн-форматі), дотримуватися інструкцій вчителя, проявляти старанність і доводити розпочату роботу до логічного кінця.
- **2. Комунікація та командна співпраця:** Відображає вміння дитини конструктивно взаємодіяти в парах та мікрогрупах, слухати думку однокласників, висловлювати власні почуття без агресії, вирішувати дрібні конфлікти на засадах толерантності та емпатії.
- **3. Навчальний пошук, креативність та STEM-активність:** Фіксує ініціативність учня у вирішенні практичних і логічних завдань, дослідницький інтерес на уроках курсу «Я досліджую світ», творчий підхід до створення поробок, малюнків, а також конструювання та кодування за допомогою наборів робототехніки **Lego Education Spike Essential** на уроках інформатики.
- **4. Академічна доброчесність та етична поведінка:** Оцінює первинні навички чесного навчання. Індикаторами є: самостійне виконання завдань (без безпосереднього списування), правдивість у самооцінюванні та взаємооцінюванні, доброзичливе ставлення до оточуючих та повага до встановлених у гімназії правил співжиття.

Оцінювання особистісних характеристик навчальної діяльності здобувачів освіти здійснюється за колегіальним принципом із залученням усіх педагогічних працівників, які викладають у конкретному класі. Для забезпечення об'єктивності та автоматизації цього процесу заклад впроваджує єдину цифровізовану хмарну матрицю оцінювання на платформі Google Sheets. Кожен учитель-предметник асинхронно фіксує результати своїх безпосередніх спостережень за визначеними наскрізними вміннями учнів, виставляючи позначки «сформовано» (С) або «формується» (Ф) виключно у межах своєї дисципліни. Підсумкове рішення у Свідоцтві досягнень формується автоматично за принципом консенсусу (математичної більшості голосів) на спеціальному консолідуючому аркуші класного керівника.

ПРИМІТКА:

Gemini (Google, 2026). Запит: «Сформулюй приблизні тексти розділів Освітньої програми гімназії щодо оцінювання та ВСЗЯО для початкової ланки». Тип результату: текст.

Характер використання: отримано структуру розділів та методичне обґрунтування змін, доопрацьовано й адаптовано автором під потреби закладу. URL: <https://gemini.google.com>

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту». Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
2. Державний стандарт початкової освіти (затв. Постановою КМУ від 21.01.2018 № 87). Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п#Text>
3. Положення «Про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 08.09.2020 № 1115. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року. Нова школа простір освітніх можливостей. Режим доступу <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
5. Наказ МОН України від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти.
6. Богосвятська А.І. Рефлексія на році: духовна, емоційна, інтелектуальна, фізична. – Львів: Академія гармонізації особистості, 2021. – 73 с.
7. Освітня програма початкової освіти «Світ чекає крилатих». Режим доступу: https://osvita.ua/doc/files/news/958/95816/OP_Svit_chekaie_krylatykh_I_II_tsykly_1.pdf